

Aneta Madyda

Innowacyjne determinanty rozwoju polskich przedsiębiorstw sektora MŚP

Ekonomiczne Problemy Usług nr 102, 293-302

2013

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

ANETA MADYDA

Akademia Techniczno-Humanistyczna w Bielsku-Białej

INNOWACYJNE DETERMINANTY ROZWOJU POLSKICH PRZEDSIĘBIORSTW SEKTORA MŚP

1. Innowacyjność a rozwój przedsiębiorstwa

Innowacyjność jest aktualnie jednym z ważniejszych czynników, który determinuje konkurencyjność przedsiębiorstw. A globalny kryzys wręcz wymusza konieczność wprowadzania zmian w różnych obszarach działalności współczesnego przedsiębiorstwa.

Innowacje to obecnie najważniejsza siła napędowa rozwoju gospodarki. Są one bowiem specyficznym narzędziem przedsiębiorczości, a przedsiębiorczość wyrażająca się w ciągłym poszukiwaniu nowych kombinacji czynników wytwórczych jest motorem postępu gospodarczego¹.

Zmiany zachodzące w środowisku oraz prognozy, że w przyszłości przedsiębiorstwa będą jeszcze bardziej od nich zależne powodują, że nie mogą one nastawiać się jedynie na sterowanie produkcją bądź stosowanie „agresywnego” marketingu. Przedsiębiorstwa muszą antycypować zmiany przez tworzenie i wprowadzanie nowatorskich rozwiązań, które zapewniają wzrost konkurencyjności i sukces na rynku.

Firmy osiągające sukcesy, wprowadzają innowacje we wszystkich sferach swego działania. Przedsiębiorstwa te są zdolne do tworzenia nowych komercyjnych wyrobów, reagują na wszelkie zmiany zachodzące w otoczeniu i stosowanie do tych zmian doskonałą organizację i taktykę swego działania: dopasowują się i zmieniają.

Pojęcie słowa „rozwój” jest używane w wielu kontekstach i sytuacjach. Ogólną definicję rozwoju można sformułować następująco, jest to zachodzący w czasie proces zmian. W ujęciu encyklopedycznym rozwój to „wszelki długotrwały proces kierunkowych zmian, w którym można wyróżnić prawidłowo następujące etapy przemian danego obiektu, wykazujące stwierdzalne zróżnicowanie się tego obiektu pod określonym względem”². W słowniku języka polskiego rozwój definiowany jest „jako postęp w doskonaleniu się, potęgowanie, zwiększanie, ulepszanie się czegoś”³.

Rozwój w literaturze jest traktowany z jednej strony, jako likwidacja luki rozwojowej, a z drugiej, jako proces doskonalenia miejsca, jakie organizacja zajmuje w otoczeniu. Przykładem drugiego ujęcia jest podejście Z. Pierścionka, który definiuje rozwój przedsiębiorstwa, jako celowe skuteczne i skoordynowane zmiany

¹J. Penc, *Strategie zarządzania*, Agencja Wydawnicza „PLACET” Warszawa 1999, s. 63.

²*Encyklopedia powszechna PWN*, PWN, Warszawa, 1987, s. 46.

³S. Skorupka, H. Auderska, Z. Lępicka, *Mały Słownik Języka Polskiego*, PWN, Warszawa 1968, s. 718.

systemów przedsiębiorstwa, polegające na wprowadzaniu doń nowych elementów, poprawy jakości już istniejących, zmiany struktur tych systemów, wzrost wielkości przedsiębiorstwa oraz zmiany otoczenia, zapewniające mu przewagę konkurencyjną w długim okresie⁴.

Rozwój przedsiębiorstwa to skoordynowane zmiany systemów przedsiębiorstwa, skutecznie dopasowujące je do ciągle zmieniającego się otoczenia.

Według Stabryły rozwój oznacza występowanie zmian jakościowych, ocenianych pozytywnie w punktu widzenia celu, którego one dotyczą⁵. Jest to znaczenie uniwersalne, które można doprecyzować przez przedstawienie definicji rozwoju w wymiarze ekonomicznym, organizacyjnym, personalnym, informacyjnym oraz techniczno-produkcyjnym.

Rozwój przedsiębiorstwa odbywa się, gdy przedsiębiorstwo w fazie późniejszej ma przynajmniej jedną cechę w wyższym stopniu lub jest pod jakimś względem bardziej złożone niż w fazie początkowej⁶. Problematyka rozwoju przedsiębiorstwa znalazła swe trwałe miejsce w zarządzaniu nowoczesną firmą. Specjaliści wyróżniają trzy ujęcia rozwoju przedsiębiorstwa: przyczynowe, czynnościowe i skutkowe, które zaprezentowano w tabeli 1.

Aby przedsiębiorstwo mogło się rozwijać, musi być zdolne do rozwoju, tzn. musi mieć taki potencjał rozwojowy osobowy i materialny, który umożliwi jej realizację przedsięwzięć o charakterze zmian jakościowych i ilościowych we wszystkich sferach działania. Restrukturyzacja przedsiębiorstwa może być ukierunkowana na naprawę bądź rozwój firmy. W pierwszym przypadku dokonuje się przebudowę firmy z powodu dysfunkcji, w drugim przypadku przebudowa przedsiębiorstwa powinna wynikać z długofalowej strategii działania i rozwoju⁷.

W literaturze naukowej funkcjonuje wiele pojęć innowacji, które często różnią się od siebie. Do nauk ekonomicznych wprowadził je J.A. Schumpeter definiując innowację jako⁸:

- wprowadzenie do produkcji nowych wyrobów lub udoskonalenie już istniejących,
- wprowadzenie nowej lub udoskonalonej metody produkcji,
- otwarcie nowego rynku,
- zastosowanie nowego sposobu sprzedaży lub zakupów,
- zastosowanie nowych surowców lub półfabrykatów,
- wprowadzenie nowej organizacji produkcji.

---

⁴ Z. Pierścionek, *Strategie rozwoju firmy*, Wyd. PWN, Warszawa 1996, s. 11.

⁵ A. Stabryła, *Zarządzanie rozwojem firmy*, Wyd. Zakład Poligraficzny w Krakowie, Kraków 1995, s. 7.

⁶ Z. Pawlak, A. Smoleń, *Organizacja firmy, projektowanie, budowa, usprawnianie*, Wyd. POLTEXT, Warszawa 2008, s. 180.

⁷ *Ibidem*, s. 181.

⁸ J.A. Schumpeter, *Teoria rozwoju gospodarczego*, PWN, Warszawa 1960, s. 104.

Tabela 1

Typowe podejścia do rozwoju przedsiębiorstwa i ich charakterystyka

Ujęcie rozwoju	Charakterystyka
Przyczynowe	Rozwój traktowany jest, jako likwidacja luki pomiędzy: – stanem pożądanym a stanem rzeczywistym, – stanem możliwości a stanem potrzeb, – posiadanymi możliwościami a rzeczywistymi osiągnięciami, itp.
Czynnościowe	Rozwój traktowany jest, jako proces działania zmierzający do: – zmiany pozycji przedsiębiorstwa wobec konkurujących przedsiębiorstw, – doskonalenie funkcjonowania przedsiębiorstwa (zmian systemowych, wzrostu wielkości przedsiębiorstwa, itp.)
Skutkowe	Rozwój traktowany jest, jako rezultat działań, będących: – przewagą konkurencyjną (takie miejsce przedsiębiorstwa na rynku, które w określonym czasie umożliwi mu uzyskanie znacznych nadwyżek wartości nad kosztami jej uzyskania), – innowacyjnością (produktową, procesową, strukturalną, finansową, itp.)

Źródło: Z. Pawlak, A. Smoleń, *Organizacja firmy, projektowanie, budowa, usprawnianie*, Wyd. POLTEXT, Warszawa 2008, s. 180.

Potocznie uważa się, że innowacja to „nowe rozwiązanie przyczyniające się do rozwoju i postępu w funkcjonowaniu organizacji. Innowacje najczęściej dotyczą zmian w procesach, produktach, organizacji, zarządzaniu i sprzedaży, środowisku pracy”⁹.

W słownikach ekonomicznych istnieje pojęcie innowacji rozumianej jako „nowość zastosowanej w technice produkcyjnej lub w zarządzaniu jednostką gospodarczą”¹⁰. Inna definicja innowacji, w znaczeniu rzeczowym, oznacza zmiany ulepszające pierwotny stan elementów organizmu (systemu) gospodarczego przy wykorzystaniu nowych wyrobów, usług, wynalazków, metod organizacji, koncepcji zarządzania. W znaczeniu funkcjonalnym przez innowację rozumie się proces tworzenia projektowania, realizacji, adaptacji i wykorzystania nowych rozwiązań. Pojęcie innowacji jest szersze niż usprawnianie, racjonalizacja, wynalazek¹¹.

W interpretacji innowacji dominują dwa podejścia, a mianowicie ujęcia innowacji jako procesu bądź rezultatu. W tym pierwszym, innowacje rozumie się jako wszelkie procesy twórczego myślenia, zmierzające do zastosowania i użytkowania ulepszonych rozwiązań w technice i technologii, organizacji, życiu społecznym. W drugim ujęciu natomiast, innowacje rozumiane są jako zmiany w sferze produkcji, które prowadzą w konsekwencji do nowych produktów. Takie ujęcie jest reprezentowane przez Ph. Kotlera, według którego „innowacja odnosi się do jakiegokolwiek dobra, usługi lub pomysłu, który postrzegany jest przez kogoś jako nowy”¹².

⁹ *Encyklopedia od A do Z*, Wyd. Akademickie i Profesjonalne sp. z o.o., Warszawa 2007, s. 176.

¹⁰ *Słownik ekonomiczny i finansowy*, Wyd. Książnica, Warszawa 1995, s. 74.

¹¹ *Słownik ekonomiczny przedsiębiorcy*, Wyd. Znicz, Szczecin 2000, s. 113.

¹² Ph. Kotler, *Marketing*, Wyd. Gebethner i S-ka, Warszawa 1994, s. 322.

Warto wspomnieć ujęcie P.F. Druckera, który przedstawia innowację, jako specyficzne narzędzie przedsiębiorczości – działanie, które nadaje zasobom nowe możliwości tworzenia bogactwa¹³. Drucker uważa, że przedsiębiorcy powinni w celowy sposób szukać źródeł innowacji, szukać zmian i ich objawów, wskazujących na okazję do skutecznej innowacji. Drucker podkreśla również, że innowacja nie musi być techniczna, nie musi być czymś materialnym. Jest zwolennikiem stosowania innowacji społecznych.

W większości definicji panuje zgodność co do tego, że innowacja zawsze związana jest z postępem. A. Pomykański przedstawia innowację, jako proces obejmujący wszystkie działania związane z kreowaniem pomysłu, powstaniem wynalazku, a następnie wdrażaniem nowego lub ulepszanego produktu, procesu. W literaturze również spotyka się węższe pojęcia znaczenia innowacji, które sprowadza się do zagadnień technicznych: najczęściej wprowadzania nowych wyrobów i nowych technologii. Do polskich autorów definiujących innowację w węższym rozumieniu zaliczamy np. B. Byrskiego, który innowację wiąże z produkcją przemysłową, a w szczególności z techniką, technologią i wyrobami¹⁴.

2. Uwarunkowania procesów innowacyjnych przedsiębiorstwa

Uwarunkowania procesów innowacyjnych określają kierunek i siłę oraz skuteczność instrumentów pobudzających innowacyjną działalność przedsiębiorstw.

W literaturze proces innowacyjny ma wiele synonimów i określeń bliskoznacznych. Według P. McGowana, to działalność twórcza, w której kładzie się większy nacisk na wdrożenie twórczego pomysłu. Proces innowacyjny kieruje się ku końcowi z chwilą podjęcia decyzji o wdrożeniu danego pomysłu. Proces ten zmierza ku końcowi z chwilą podjęcia decyzji o wdrożeniu konkretnego pomysłu, wybranego z wielu rozważanych i przystąpienia do realizacji¹⁵. McGowan dzieli proces innowacji na 12 etapów: od identyfikacji problemu lub okazji aż do wdrożenia, oceny i w razie potrzeby udoskonalania najlepszego pomysłu.

R. Griffin inaczej interpretuje proces innowacyjny. Według niego organizacyjny proces innowacyjny to proces opracowania, stosowania, uruchamiania, rozwijania twórczej idei oraz kreowania jej dojrzewaniem i upadkiem¹⁶. Griffin proces innowacyjny dzieli na 6 etapów, tworzących organizacyjny proces innowacji, czyli opracowanie, stosowanie, uruchamianie, rozwijanie twórczej idei oraz kierowanie jej dojrzewaniem i upadkiem. Proces innowacyjny przedstawiono na rysunku 1.

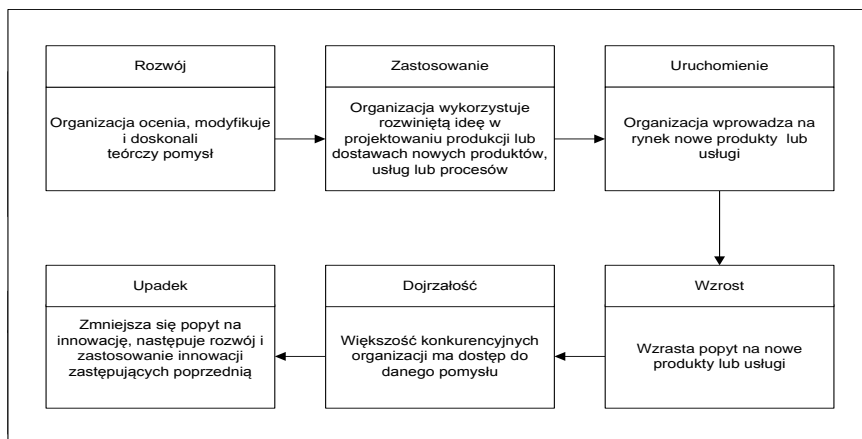
---

¹³ M. Huczek, *Czynniki wzrostu innowacyjności*, Wyd. Beskidzki Instytut Tekstylny, Bielsko-Biała 1996, s. 16.

¹⁴ B. Byrski, *Procesy innowacyjne w przemyśle*, Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej w Krakowie, Kraków 1986, s. 37.

¹⁵ *Ibidem*, s. 171.

¹⁶ R.W. Griffin, *Podstawy zarządzania organizacjami*, Wyd. Naukowe PWN, Warszawa 2007, s. 424–425.

Rysunek 1. Proces innowacji

Źródło: R.W. Griffin, *Podstawy zarządzania organizacjami*, Wyd. Naukowe PWN, Warszawa 2007, s. 425.

Współcześnie, innowacje uznawane powszechnie za siłę napędową rozwoju gospodarczego powinny odgrywać kluczową rolę w funkcjonowaniu każdego przedsiębiorstwa. Tym samym powinny być widoczne w strategii firmy. Przedsiębiorstwo winno poszukiwać inspiracji do innowacji zarówno w środowisku wewnętrznym, jak i zewnętrznym oraz wdrażać strategie innowacyjne, uznając innowacje zarówno materialne, jak i niematerialne za podstawę źródła sukcesu przedsiębiorstwa¹⁷.

3. Wybrane determinanty innowacyjności przedsiębiorstwa

Natężenie procesów innowacyjnych jest wypadkową wielu uwarunkowań (czynników, determinant, bodźców). Determinanta to każdy czynnik, którego funkcja polega na wyznaczeniu czegoś¹⁸, natomiast czynnik to jedna z przyczyn danego zjawiska, jeden ze składników warunkujących coś¹⁹. W pracach poświęconych innowacjom pojęcia: „determinanty”, „czynniki”, „uwarunkowania” często są stosowane zamiennie.

Czynników warunkujących procesy innowacyjne w przedsiębiorstwie jest wiele. Determinanty innowacyjne mogą mieć charakter socjologiczny, psychologiczny, filozoficzny, historyczny, organizacyjny czy ekonomiczny. Ich zmienność jest uwarunkowana czasem, mają charakter dynamiczny i zależą od wielu czynników. Uwarunkowania wpływają na przedsiębiorstwo i na poszczególne jednostki w nim za-

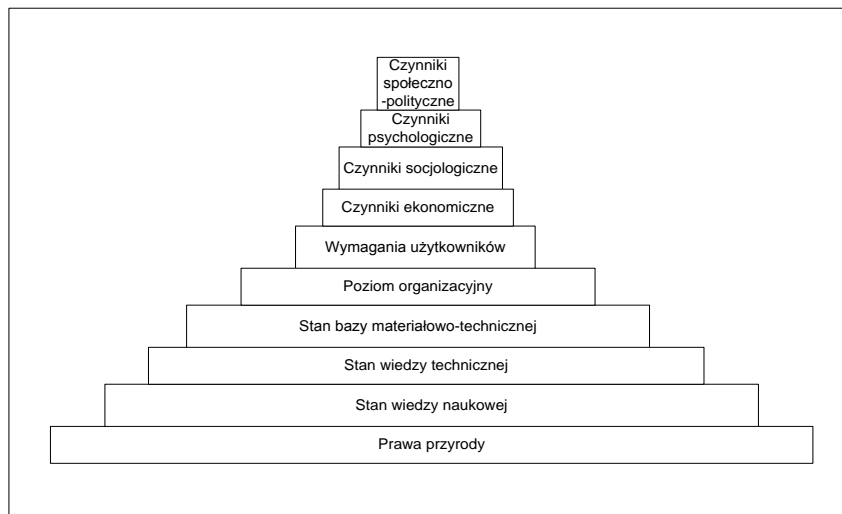
¹⁷ A. Sokół, *Zasada racjonalnego gospodarowania i rachunek ekonomiczny*, w: *Współczesne przedsiębiorstwo*, red. J. Engelhardt, Wyd. CeDeWu Sp. z o.o., Warszawa 2009, s. 95–99.

¹⁸ J. Tokarski, *Słownik wyrazów obcych*, PWN, Warszawa 1980, s. 148.

¹⁹ S. Skorupka, H. Auderska, Z. Łępicka, *op.cit.*, s. 37.

trudnione.

S. Kasprzyk podjął próbę identyfikacji determinant procesów innowacyjnych w przedsiębiorstwie. Zbudował on piramidę uwarunkowań procesów innowacyjnych, która została przedstawiona na rysunku 2.

Rysunek 2. Piramida uwarunkowań procesów innowacyjnych

Źródło: S. Kasprzyk, *Innowacje. Od koncepcji do produkcji*, Wyd. IW CRZZ, Warszawa 1980, s. 47.

Najważniejszym stymulatorem procesów innowacyjnych przedsiębiorstwa jest rynek, który jest najsurowszym weryfikatorem nowych produktów czy usług. Oprócz rynku, uwarunkowania wynikające z otoczenia firmy mają duży wpływ na działalność innowacyjną przedsiębiorstwa, składającą się z dwóch płaszczyzn: makrootoczenia – otoczenia dalszego (otoczenie ogólne) i mikrootoczenia – otoczenia bliższego (otoczenie operacyjne)²⁰.

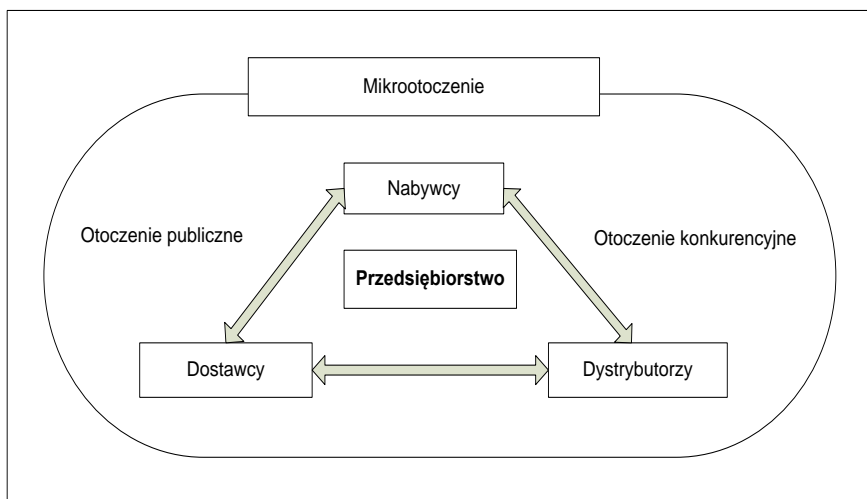
W mikrootoczeniu występują następujące czynniki innowacyjności przedsiębiorstwa (rys. 3)²¹:

- odbiorcy, dostawcy kooperanci, pozostali partnerzy w działalności, konkurenci, a więc jednostki trudniące się działalnością technologiczno-przemysłową, wdrożeniami i komercjalizacją nowych rozwiązań, które pełnią rolę stymulującą w procesie innowacyjnym,
- instytucje nauki i techniki, zajmujące się tworzeniem nowej wiedzy naukowo-technicznej w postaci wynalazków, nowych pomysłów, odkryć: uczelnie wyższe, centra badawcze oraz instytuty naukowe itp.,

²⁰ A. Moczala, *Zarządzanie innowacjami*, Wyd. ATH w Bielsku-Białej, Bielsko-Biała 2005, s. 27.

²¹ *Ibidem*.

- organizacje i instytucje wspierające i pośredniczące w dziedzinie innowacji: parki technologiczne i naukowe, inkubatory przedsiębiorczości, ośrodki doradztwa i szkoleń oraz ośrodki wspomaganie przedsiębiorczości,
- środowisko regionalne i lokalne, które obejmują dostępną infrastrukturę oraz lokalną atmosferę ekonomiczną.

Rysunek 3. Mikrootoczenie przedsiębiorstwa (otoczenie bliższe)

Źródło: A. Moczala, *Zarządzanie innowacjami*, Wyd. ATH w Bielsku-Białej, Bielsko-Biała 2005, s. 30.

W otoczeniu makroekonomicznym znajdują się następujące determinanty innowacyjności przedsiębiorstw:

- rozwiązania organizacyjne, instytucjonalne i informacyjne tworzące system innowacyjny danego państwa, a więc układ podsystemów produkcyjnych i naukowo-technicznych oraz zależności między nimi,
- polityka innowacyjna państwa,
- warunki instytucjonalno-rynkowe z infrastrukturą, usługami technicznymi oraz systemem prawnym i podatkowym,
- edukacyjny system państwa, obejmujący zespół publicznych i prywatnych instytucji a także programów edukacji oraz podnoszenia kwalifikacji zawodowych celem wytwarzania umiejętności i innowacyjnych zachowań pracowników²².

Chociaż wiele czynników może wpływać na skuteczność wdrażania idei innowacyjnych, to kluczowe znaczenie dla procesu implementacji zmiany mają czynniki

²² E. Stawasz, *Innowacje a mała firma*, Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź 1999, s. 36–41.

pochodzące ze środowiska organizacji²³.

4. Innowacyjność przedsiębiorstw sektora MŚP

Istotnym czynnikiem z otoczenia bliższego oddziałującym na skłonność do podejmowania działalności innowacyjnej organizacji jest faza życia sektora, w którym działa. Okazuje się, że organizacje funkcjonujące w sektorach znajdujących się we wcześniejszych fazach rozwoju często wdrażają innowacje technologiczne i produktowe oraz aktywnie korzystają z różnych źródeł innowacji. Natomiast w sektorach dojrzałych, najczęściej spotykaną innowacją są zmiany w sposobie produkcji²⁴.

Małe firmy są często efektywne w identyfikowaniu okazji, ale mniej skuteczne w rozwijaniu przewag potrzebnych do uzyskania właściwej wartości. Wynalazek może być defektem działań pojedynczych osób, ale jego komercjalizacja wymaga zasobów i wysiłków organizacji, którymi trzeba zarządzać²⁵.

Podstawowym problemem finansowania przedsięwzięć w Polsce, a także w Unii Europejskiej jest fakt, że mamy do czynienia z refinansowaniem części nakładów inwestycyjnych, a nie z bezpośrednim finansowaniem prac mających na celu wytworzenie nowego, innowacyjnego produktu²⁶.

Nowoczesne i młode przedsiębiorstwa mają małą szansę w Polsce na zdobycie kapitału tradycyjnymi sposobami, do których zaliczyć można²⁷:

- bankowe kredyty inwestycyjne, pożyczki długoterminowe,
- emisję przez spółkę obligacji i inne długoterminowe papiery dłużne,
- franchising,
- leasing,
- krótkoterminowe kredyty bankowe, pożyczki,
- emisję krótkoterminowych papierów dłużnych,
- kredyty handlowe i inne zobowiązania.

Małe zaangażowanie i utrudniony dostęp do kapitału prywatnego wpływa niewątpliwie na sposób finansowania projektów innowacyjnych. Te ograniczenia powodują, że nowe, innowacyjne przedsiębiorstwa mają ograniczony wpływ na absorpcję nowych technologii czy postępy w dziedzinie produktywności²⁸.

Czynniki konkurencyjności polskiego sektora MŚP lat pozostają takie same. Począwszy od 2003 roku, przedsiębiorcy konkurowali i konkurują ceną, a inne czynniki, takie jak: jakość produktów czy usług, wąska specjalizacja, zdolność do dopasowania się do wymagań klienta czy też nowatorski charakter produktów odgrywały mniejszą rolę. Nie tworzą zatem trwałej, trudnej do imitacji przewagi nad

²³ P. Szwiec, *Determinanty procesu innowacyjnego*, „Przegląd Organizacji” 2009, nr 9, s. 10.

²⁴ E. Stawasz, *op.cit.*, s. 38.

²⁵ J. Polowczyk, *Przedsiębiorczość strategiczna*, „Przegląd Organizacji” 2009, nr 6, s. 8.

²⁶ J. Filipiak, *Unia potrzebuje innowacyjności małych firm*, „Rzeczpospolita” 14.12.2007 r., s. B14.

²⁷ K. Janasz, *Źródła i modele finansowania procesów innowacyjnych w przedsiębiorstwie*, „Przegląd Organizacji” 2008, nr 10, s. 38–39.

²⁸ *Ibidem*, s. 38.

konkurencją. Za przyczyny takiego stanu rzeczy przedsiębiorcy podali między innymi mały popyt na innowacyjne produkty oraz ograniczony dostęp do zewnętrznych źródeł finansowania²⁹.

Przedsiębiorstwa sektora MŚP wykorzystują zarówno źródła własne, jak i obce w finansowaniu swojej działalności gospodarczej (badania J. Dudy³⁰ oraz I. Dudzik-Lewickiej i A. Madydy³¹). Niemniej jednak, to właśnie źródła własne dominują w strukturze kapitału. Wśród preferowanych źródeł własnych dominuje zdecydowanie zysk netto. Oznacza to, że przedsiębiorstwa sektora MŚP generują zyski, które są w stanie przeznaczyć na finansowanie własnego rozwoju. Szczególnie mikrofirmy uzależniają swój rozwój od wypracowanej nadwyżki finansowej.

Mikro i małe podmioty gospodarcze powinny w większym stopniu zainteresować się źródłami finansowania innowacyjnych działań rozwojowych i wybierać te, których koszt pozyskania jest najniższy. Mogą starać się pozyskać środki pieniężne z funduszy strukturalnych, gdzie najodpowiedniejszymi działaniami jest właśnie wsparcie konkurencyjności produktowej i technologicznej, wzrost konkurencyjności przez innowacje oraz rozwój zasobów ludzkich.

Niepewność oczekiwanych zmian koniunktury sprawia, że wiele przedsiębiorstw wciąż wstrzymuje się z rozpoczęciem nowych przedsięwzięć, mimo braku poważniejszych barier, gdyż przedsiębiorstwa nadal niekorzystnie oceniają klimat inwestycyjny³².

Podsumowanie

Dominującą cechą rozwoju przedsiębiorstwa jest innowacyjność działania, a więc twórcze rozwiązywanie problemów. Firma powinna reagować elastycznie na wszystkie sygnały pochodzące z otoczenia w celu zapewnienia sobie dominującej pozycji na rynku w długiej perspektywie³³.

Działalność innowacyjna jest długotrwałym procesem, w którym upływa wiele czasu, zanim nakłady przyniosą odpowiednie rezultaty³⁴.

Niski poziom innowacyjności polskiej gospodarki w znacznej mierze spowo-

---

²⁹ J. Duda, *Czynniki rozwoju polskiego i małopolskiego sektora MSP w zmieniającym się otoczeniu*, w: *Współczesne wyzwania i uwarunkowania rozwoju przemysłu i usług*, red. J. Pyka, Wyd. Towarzystwo Naukowe Organizacji i Kierowania Oddział w Katowicach, Katowice 2010, s. 44.

³⁰ *Ibidem*, s. 30–46.

³¹ I. Dudzik-Lewicka, A. Madyda, *Kryzys a preferencje małych i średnich przedsiębiorstw w zakresie źródeł finansowania działalności gospodarczej regionu bielsko-bialskiego*, w: *Gospodarka oparta na wiedzy i innowacyjność przedsiębiorstw-wybrane zagadnienia*, red. K. Mieszkowski, K. Piech, Instytut Wiedzy i Innowacji, Warszawa 2011, s. 217–237.

³² M. Okręglicka, *Działalność inwestycyjna mikroprzedsiębiorstw w Polsce-wybrane aspekty*, w: *Gospodarka oparta na wiedzy i innowacyjność...*, s. 275.

³³ A. Pomykałski, *Zarządzanie innowacjami*, Wyd. Naukowe PWN, Warszawa–Łódź 2001, s. 82.

³⁴ B. Moszoro, *Innowacja a granica efektywności innowacyjnej*, „Przegląd Organizacji” 2008, nr 12, s. 9.

dowany jest brakiem środków finansowych na rozwój nowych przedsiębiorstw³⁵.

Jak podaje GUS, aż 50% przedsiębiorstw z sektora MŚP funkcjonuje krócej niż jeden rok. Na silnie konkurencyjnym rynku i w turbulentnym otoczeniu przetrwają tylko te przedsiębiorstwa, które będą potrafiły elastycznie dopasować się do coraz bardziej wymagającego otoczenia.

INNOVATIVE DETERMINANTS OF DEVELOPMENT OF POLISH ENTERPRISES IN SME SECTOR

Summary

This paper presents the problems of innovation management in the companies of Polish SME sector. Determinants of innovations among enterprises are diverse. Generally it can be divided into factors belonging to an enterprise's environment and internal factors dependent on management process in companies. The innovativeness of Polish companies is rather low, that innovations aren't basic mean of managing Polish companies, especially in SME sector.

Translated by Aneta Madyda

---

³⁵ K. Janasz, *op.cit.*, s. 41.